

Acta Academiae Beregsasiensis

2013/2

ISSN 2310-1954

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis

Науковий вісник

- *історія*
- *філологія*
- *педагогіка*

Том XII, № 2

Берегове
2013

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20186-9986Р від 18.07.2013 р.

„Acta Academiae Beregsasiensis” засновано у 2000 році
та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці II

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці
(протокол №10 від 10 грудня 2013 р.)

ГОЛОВНІ РЕДАКТОРИ:

кандидат педагогічних наук І. Орос, доктор біологічних наук Й. Сікура

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

історичні науки

І.Мандрик доктор історичних наук (заст. гол. ред.)
М.Матьовка доктор історичних наук
П.Федака доктор історичних наук
В.Брензович кандидат історичних наук
І.Самборовські-Нодь кандидат історичних наук
Ю.Чотарі кандидат історичних наук
А.Бочкор кандидат історичних наук

філологічні науки

М.Сюсько доктор філологічних наук (заст. гол. ред.)
А.Золтан доктор філологічних наук (Науковий університет ім. Лоранда
Етвема, Будапешт)
М.Контра доктор філологічних наук (Сегедський науковий університет)
І.Ковтюк кандидат філологічних наук
О.Кордонець кандидат філологічних наук
І.Пенцкофер кандидат філологічних наук (відповідальний редактор)
С.Черничко кандидат філологічних наук

педагогічні науки

Н.Лисенко доктор педагогічних наук
Л.Макаренко доктор педагогічних наук
А.Сабо доктор педагогічних наук (заст. гол. ред.)
М.Левринц кандидат педагогічних наук
І.Орос кандидат педагогічних наук
І.Силадій кандидат педагогічних наук (відповідальний секретар)

A-19 **Acta Academiae Beregsasiensis:** науковий вісник / Міністерство освіти і науки України, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II; гол. ред.: *І.Орос, Й.Сікура*. – Берегово: Вид-во Валерія Падяка, 2013. – Том XII, № 2. – 280 с. (серія: історичні, філологічні та педагогічні науки)

У науковому віснику „Acta Academiae Beregsasiensis” Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ не лише України, але і зарубіжних країн, які працюють у галузі педагогічних, історичних та філологічних наук.

УДК 001.2
ББК 72

ISSN 2310-1954

© Автори статей, 2013
© Закарпатський угорський інститут
імені Ференца Ракоці II, 2013

ISSN 2310-1954

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

Acta Academiae Beregsasiensis

Tudományos folyóirat

- *történelem*
- *filológia*
- *pedagógia*

XII. évfolyam 2. kötet

Beregszász
2013

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Nyomatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20186-9986P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2013.07.18-án

„Acta Academiae Beregsasiensis” 2000-ben lett alapítva és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg

Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2013.12.10., 10. számú jegyzőkönyv)

FŐSZERKESZTŐK:

dr. Orosz Ildikó, dr. Szikura József

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

történelemtudomány

*dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.*

filológia

*dr. Csernicskó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (felelős szerkesztő)
dr. Szjuszko M. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Zoltán A.*

pedagógia

*dr. Liszenko N.
dr. Lőrinc M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Szilagyij I., (felelős titkár)*

KORREKTÚRA:

G. Varcaba I., Lőrinc M., Kordonec O.

TÖRDELÉS:

Kohut A.

A szerkesztőbizottság címe:
90202 Beregszász, Kossuth tér 6,
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola
Tel.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© A szerzők, 2013
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola, 2013

ISSN 2310-1954

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II. TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN INSTITUTE

Acta Academiae Beregsasiensis

Research Journal

- *history*
- *philology*
- *pedagogy*

Volume XII, № 2

Beregszász
2013

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB № 20186-9986P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine, December 20th, 2013

The journal „Acta Academiae Beregsasiensis” was established in 2000 and is published by the
Publishing Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute

Recommended to publication by the Scientific Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, record № 10 from December 10

EDITOR-IN-CHIEF:
dr. I. Orosz, dr. J. Szikura

EDITORIAL BOARD:

history

dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.

philology

dr. Csernicskó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (Editor of the issue)
dr. Szjuszko M. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Zoltán A.

pedagogy

dr. Liszenko N.
dr. Lőrincz M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Szilagyij I. (secretary)

PROOF-READING:

G. Varcaba I., Lőrincz M., Kordonec O.

MAKEUP:

Kohut A.

The address of editorial board:
Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute
Kossuth square, 6.
90202 Berehove, Ukraine
Tel.: (380-3141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© Authors, 2013
© Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, 2013

Зміст

Історичні науки

ВАРОДІ Н.: <i>Учасники угорської революції 1956 року в ужгородській в'язниці</i>	13
БРАНН В.: <i>Еміграція до США та роль Ю. Фірцака у „Верховинській акції”</i>	21
ПОХИЛЕЦЬ С.: <i>Історико-географічне розташування міста Берегово наприкінці XIX – початку XX ст.</i>	31
СЕКЕЙ Г.: <i>Баранківський замок в історії</i>	36
ЧОТАРІ Ю.: <i>Архівні матеріали дворянської родини Прибек (1346–1900)</i>	42
МОЛНАР Ф.: <i>Ставлення керівництва духівництва Мукачівської греко-католицької єпархії до русинської ідентичності у 1848–1849 рр.</i>	59
ДАНЧ К.: <i>Загальна характеристика Берегівського реформатського кладовища</i> ...	71
МОЛНАР Д. Е.: <i>Богнар Золан: Табори військовополонених та доля полоненого військовослужбовця в Угорщині, окупованій Червоною армією (1944–1945)</i>	83

Педагогічні науки

БАКОТА ПОШФАІ Е.: <i>Географічна інтерпретація поширення знань інформаційних технологій інженерії</i>	87
БЕРГХАУЕР-ОЛАС Є.: <i>Сильне прагнення до засвоєння знань з бажанням визнання (Кейс-стаді)</i>	99
ПОЛЛОІ К.: <i>Розкриття травматичних вражень з допомогою методів візуальної виразної психології</i>	114
СЕНЬО Д.: <i>Особливості розвитку здібності до малювання в учнів початкових класів</i>	120

Філологічні науки

ЧЕРНИЧКО С.: <i>Європейська хартія регіональних мов або мов меншин в Україні</i>	127
Г. ТОВТ І.: <i>Аналіз заключного звернення молитви «Ангел Господній» («Angelus»)</i> ..	147
БРЕНЗОВИЧ М.: <i>Поезія Емілі Дікінсон „Because I could not stop for Death (712)”</i>	158
ГАЛ О.: <i>Пам'ятки військової служби в рукописних джерелах</i>	162

Різні (економіка, біологія...)

М. С. Дністрянський, Н. І. Дністрянська: <i>Основні напрямки регіональної політики щодо активізації суспільно-географічної ролі дуже малих міських поселень (на прикладі Львівської області)</i>	174
ФЕНЬВЕШ В., ШЕПШ Б.: <i>Іпотечні кредити, номіновані у швейцарських франках, євро та угорських форинтах в (на) період третини строку кредитування</i>	181
БАЛОГ Н.: <i>Дослідження географії добробуту та просторової структури с. В. Добронь з допомогою геоінформатичних методів</i>	187
БЕРГХАУЕР О., НОДЬ О.: <i>Екотуристичні можливості на Закарпатті</i>	199
ВІНЦЕ Т.: <i>Стан води каналу Верке за кількома досліджуваними параметрами</i>	208
САНИ С., КЕДЕБЕЦ К.: <i>Попередні дані до вивчення фауни прямокрилих (orthoptera) гори Шом (Закарпатська рівнина, Західна Україна)</i>	217

*

Привітання Феср Клари

БАРАНЬ Б.: <i>Особенности повествования авторской дистанции в романах В. Гроссмана «Жизнь и судьба», Дж. Джонса «Отныне и вовек» и И. Кертеса «Обездоленность»</i>	222
ФОДОР К.: <i>Переклад реалій роману О.Пушкіна „Євгеній Онегін”</i>	240
ГУСТИ І.: <i>Процес становлення вчителя під опікою наставника</i>	246
ЛЕХНЕР І.: <i>Новітні вирази в угорській мові закарпатців</i>	262
ВРАБЕЛЬ Т.: <i>Оволодіння культурою мовлення в іншомовному оточенні</i>	277

Tartalom

Történelem

VÁRADI NATÁLIA: '56-os magyar forradalmárok az ungvári börtönben	13
BRAUN LÁSZLÓ: <i>Az amerikai kivándorlás és Firczák Gyula szerepvállalása a Hegyvidéki akcióban</i>	21
POHILECZ SZILVESZTER: <i>Beregszász történeti földrajzi viszonyai a XIX. század végén és a XX. század elején</i>	31
SZÉKELY GUSZTÁV: <i>Baranka vára a történelemben</i>	36
CSATÁRY GYÖRGY: <i>A villei Pribék család levéltárának iratai (1346–1900)</i>	42
MOLNÁR FERENC: <i>A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye főpapsága és a ruszin identitás viszonyrendszere 1848–1849-ben</i>	59
DANCS KRISZTINA: <i>A beregszászi református temető általános jellemzése</i>	71
MOLNÁR D. ERZSÉBET: <i>Bognár Zalán: Hadifogolytáborok és (hadi)fogolysors a Vörös Hadsereg által megszállt Magyarországon (1944–1945)</i>	83

Pedagógia

ÉVA BAKOTA PÓSFAI: <i>The Geographical Interpretation of the Diffusion of the Information Technology Engineer Knowledge</i>	87
BERGHAUER-OLASZ EMÓKE: <i>Erős tudás iránti vágy az elismerés szükségletével (Esettanulmány)</i>	99
PALLAY KATALIN: <i>Traumatisált élmények feltárása a képi kifejezéspszichológiai módszerek segítségével</i>	114
SZENYÓ DIANNA: <i>A rajzfejlődési sajátosságok kisiskolás korban</i>	120

Filológia

ISTVÁN CSERNICKÓ: <i>The European Charter for Regional or Minority Languages by Ukraine</i>	127
H. TÓTH ISTVÁN: <i>Az Úrangyala könyörgésének szövegtani vizsgálata</i>	147
BRENZOVICS MARIANNA: <i>Emily Dickinson 712. verse. Because I could not stop for Death (712)</i>	158
GÁL ADÉL: <i>A katonaszolgálat emlékei a kéziratos füzetekben</i>	162

Egyéb (gazdaság, biológia...)

M. С. ДНІСТРЯНСЬКИЙ, Н. І. ДНІСТРЯНСЬКА: <i>Основні напрямки регіональної політики щодо активізації суспільно-географічної ролі дуже малих міських поселень (на прикладі Львівської області)</i>	174
FENYVES VERONIKA – SEPSI BARBARA: <i>Svájci frank, euró és forint alapú jelzáloghitelek a futamidő harmadánál</i>	181
BALOG NÓRA: <i>Nagydobrony jólétföldrajzi és térszerkezeti viszonyainak vizsgálata geoinformatikai módszerekkel</i>	187
BERGHAUER SÁNDOR – NAGY ORSOLYA: <i>Ökoturisztikai lehetőségek Kárpátalján</i>	199
VINCE TÍMEA: <i>A Vérke-csatorna vizének állapota néhány vizsgált paraméter alapján</i>	208
SZANYI SZABOLCS – KÖDÖBÖCZ KLÁRA: <i>Első adatok a Somi-hegy (Beregi-sík, Nyugat-Ukrajna) egyenesszárnyú (Orthoptera) faunájához</i>	217

*

Fejér Klára köszöntése

BÁRÁNY BÉLA: <i>Особенности повествования авторской дистанции в романах В. Гроссмана «Жизнь и судьба», Дж. Джонса «Отныне и вовек» и И. Кертеца «Обездоленность»</i>	222
FODOR KATALIN: <i>Puskin Jevgenyij Anyegin c. művének reáliafordítási szempontból való elemzése</i>	240
ILONA HUSZTI: <i>The Process of Becoming a Teacher as Viewed by Mentors and Will-be Teachers</i>	246
LECHNER ILONA: <i>Újszerű kifejezések a kárpátaljai magyar nyelvhasználatban (kérdőíves kutatás)</i>	262
TAMÁS VRÁBEL: <i>The Culture of Speech in Cross-Cultural Communicatin</i>	277

The Culture of Speech in Cross-Cultural Communication

The article deals with developing the culture of speech of students studying cross-cultural communication. The author singles out the components that hinder and / or enhance the mastery of communication in cross-cultural context. The relation of the notion of speech culture to idiomaticity of speech as well as to communication culture is elucidated. Communication culture is viewed as not only the ability to use cultural concepts in speech; it is based on following all the rules of speech culture, necessarily includes the knowledge of etiquette, strategies and tactics of behaviour in situations of everyday and professional communication. Speech culture, therefore, is determined by the linguistic awareness of a person. By studying people's culture and speech we can determine their language awareness and the level of maturity of their language personality.

Key words: cross-cultural communication, speech culture, communication culture, idiomaticity of speech, norm, stylistic norm, linguistic awareness.

It is a well-known fact that the interaction of representatives of different language cultures in the process of cross-cultural communication is complicated by the national components of cultures including traditions, customs, way of life, everyday behaviour, national mentality, and psychology. The ability for cross-cultural communication is closely connected to the understanding of a different pattern of thought, tenor of life, ways of solving vital and business issues. The stability and welfare of the world depend on the ability of the young generation to show tolerance, respect towards the cultural and social peculiarities of other countries and nations and this fact preconditions the necessity to train specialists in cross-cultural communication.

One of the most important aspects enhancing the effectiveness of cross-cultural communication is the mastery of speech culture. In the linguistic aspect speech culture means "the speaker's mastery of the literary norm, the ability to form stylistically correct utterances, i.e. use adequate language means in particular communicative situations, the ability to express one's thoughts clearly and figuratively" (Fayenova, 1980, p. 4). This definition demonstrates a direct connection between the adequate use of language means and the clear expression of thoughts. Presumably, clarity and consistency of thoughts contribute to the clarity of their expression and vice versa, inconsistency of thoughts, irrespective of the high communicative competence, will hinder the culture of speech.

The culture of speech denotes a perfect mastery of the language and can be represented as a set of characteristics that any speech is to have to make the best possible influence on the addressee in a particular situation according to the aim put forward. Traditionally, the following characteristics are singled out: variety of speech, purity of language, expressiveness, correctness, functional stylistic adequacy, and imagery. Of great significance are also clarity or intelligibility, brevity, consistency, and richness of content. The latter are determined by the ability to express thoughts, i.e. by the culture of thinking.

There is no doubt that the basic characteristic of speech is correctness or correspondence to the literary norm. In linguistic literature norm is interpreted as an accepted use or a set of rules regulating the application of language means in speech. Norm is formed as a result of selecting elements from those existing that are most suitable for the communicative needs of the society. Norm is characterized by stability for the national character unites generations and provides for the continuity of culture. At the same time, the notion of norm presupposes dynamism, the ability to develop in accordance with the internal laws of the language and the needs of the society. One of the most important aspects of speech culture is the mastery of the stylistic norm regulating the correspondence of the language means used to the communicative situations.

The notion of speech culture is closely related to the idiomaticity of speech. Speech is idiomatic if it is built not only in conformity with the rules of lexical and syntactical combinability of the given language, but also taking into account its use and its specific character in cross-cultural communication. Idiomaticity of speech in a foreign language is achieved by means of using the following language means: speech stereotypes, set phrases, speech etiquette formulas, idioms, clichés, phraseological units, proverbs, collocations, and phrasal verbs. It should be noted that in studying a foreign language students should not only understand the meaning of idiomatic expressions, but also use them correctly in speech. Idioms contain notions typical of the given nation's language culture and represent the pattern of thought of its speakers.

Besides correctness of great significance are: exactness, brevity, and expressiveness of speech. Exactness means correspondence of the sense of the utterance to the rendered intention; it enhances clarity of speech which is interpreted as ease of comprehending what is written, explicitness. Brevity, in its own turn, is defined as absence of unnecessary words.

Rosental D.E. (1964) stresses the importance of expressiveness of speech that is achieved by means of clear pronunciation, correct intonation, and properly placed pauses. In achieving expressiveness of speech one should pay special attention to speech tempo, voice power, and persuasiveness of tone. At the same time, persuasive, clear and understandable communication of information should be combined with objective and correct statement of facts, consistency, as well as substantiveness of speech.

In a wider sense speech culture includes the speaker's linguistic knowledge that provides for the correct language use in the process of verbal communication. Consequently, speech culture depends on the communicants' background knowledge, their vocabulary, thesaurus and socio-cultural knowledge. Therefore, speech culture is viewed as an indispensable part of speech behaviour culture which is determined by common cultural norms and the speaker's social role. Speech behaviour is understood as "all the speech acts and their forms viewed in the social and communicative aspects" (Koltunova, 2000, p. 17). Besides speech culture, the main components of the culture of speech behaviour include the culture of speech etiquette, the culture of thinking, and the culture of somatic communication (Gutnova, 2000).

The notion of speech culture is closely related to the notion of communication culture. Khytryk (2001) considers these two notions as similar for they form the idea of some communicative perfection of speech – correctness, expressiveness,

adherence to the norm, i.e. correspondence to the phonetic, morphological, lexical, grammatical and other norms of the literary language. Khytryk interprets communication culture as the communicant's knowledge of the signs of the natural language, following the rules of their combinability and application depending on the particular situation which the author calls ortological aspect of speech.

Fayenova (1980, p.22) interprets culture as "a well-developed skill to communicate according to the historically established norms of the society taking into account the psychological mechanisms of influence on the addressees as well as making use of the linguistic means of communication to achieve the best possible pragmatic result".

We consider that communication culture is not only the ability to use cultural concepts in speech. It is based on following all the rules of speech culture, necessarily includes the knowledge of etiquette, strategies and tactics of behaviour in situations of everyday and professional communication.

Perfection of speech culture is attended by the formation of the students' secondary language personality. There is no doubt that the speaker's personality is revealed in speech. Social and territorial language stratification is revealed in pronunciation, vocabulary and syntax. On the other hand, age, education, profession, gender, culture, knowledge and personal characteristics of the person are also very important to understand speech.

Therefore, speech culture is determined by the linguistic awareness of a person. By studying people's culture and speech we can determine their linguistic awareness and the level of maturity of their language personality. Speech culture is an important part of a person's speech behaviour in the process of cross-cultural communication.

REFERENCES

- FAYENOVA, M. O. (ФАЕНОВА М. О.): *Методика работы над культурой речи на иностранном языке (The methodology of work on foreign language speech culture)*. Дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1980, МГПИИЯ.
- GUTNOVA, Z. K. (ГУТНОВА З. К.): *Методика обучения идиоматичной диалогической речи на продвинутом этапе обучения английскому языку (The methodology of teaching idiomatic dialogic speech at the advanced level of learning English)*. Дис. ... канд. пед. наук. Москва, 2000, МГЛУ.
- КХУТРИК К. Н. (ХИТРИК К. Н.): *Теоретические основы обучения культуре иноязычного речевого общения в специальном языковом вузе (Theoretical bases of teaching the culture of foreign language communication at a special linguistic higher educational institution)*. Дис. ... докт. пед. наук. Москва, 2001, МГЛУ.
- KOLTUNOVA, M. V. (КОЛТУНОВА М. В.): *Язык и деловое общение: Нормы, риторика, этикет (Language and business communication: Norms, rhetoric, etiquette)*. Москва, 2000, Изд-во ОАО НПО "Экономика"
- ROSENAL, D. E. (РОЗЕНТАЛЬ Д.Э.): *Культура речи [Speech culture]*. Москва, 1964, Изд-во МГУ.

Наукове видання

ACTA ACADEMIAE BEREKSASIENSIS

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Історичні, філологічні та педагогічні науки

Том XII, №2

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Головні редактори *І.Орос, Й.Сікура*
Заступники головних редакторів *І.Мандрик, М.Сюсько, А.Сабо*
Відповідальний редактор *І.Пенцкофер*
Відповідальний секретар *І.Силадій*
КОРЕКТУРА *І.Варцаба, О.Кордонець, М.Левринц*
ВЕРСТКА *А.Козут*

Видавництво Валерія Падяка
Ужгород, 88006, вул. Гагаріна 14/3, тел. (0312)-693132

Підписано до друку 12. 12. 2013 р.
Формат 70x100/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 22,6. Наклад 300. Зам. №

Віддруковано з оригіналів

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці ІІ
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua